

Тази седмица от Лондон дойде новината, че правителството на Великобритания започва публично разследване на смъртта на Правителството на Великобритания огласи, че започва публично разследване на смъртта на отравения на 23 ноември 2006 г. бивш руски полковник от Федералната служба за сигурност (ФСБ, рус., правоприменникът на КГБ) Александър Литвиненко. Тогава в Лондон Литвиненко, който по това време се изявяваше като един от най-изявените критици на Путин и политиката му за използването на руските специални служби, реше заразен с радиоактивен полоний 210, причинил смъртта му.

Решението беше обявено от министъра на вътрешните работи Тереза Мей. До момента Великобритания не смееше да разследва Русия за убийството на избягалия оттам офицер и специалист по борбата с организираната престъпност и тероризма.

Вдовицата на Литвиненко Марина настоява от дълги години за разследване на случая, но поради политически съображения Великобритания не се осмели да разследва връзката с Кремъл. Неотдавна Британският върховен съд постанови, че правителството трябва да преразгледа решението си и да започне разследване за смъртта на Литвиненко, а новината за променената позиция на Лондон дойде буквално дни след свалянето на малайзийския самолет „Бойнг 777“ над Източна Украйна, пътуващ по линията Амстердам – Куала Лумпур с 280 пътници на борда и 15-членен екипаж, за което мнозина на Запад обвиняват пропуските сепаратисти в Източна Украйна, въоръжавани с ракетни системи от Русия.

Възобновяването на интереса към убийството на Александър Литвиненко е поводът тази неделя в [електронната библиотека](#) на [desebg.com](#) да ви представя книгата „Смъртта на един дисидент“.

Отравянето на един критик на Путин

Написано от Христо Христов
Неделя, 27 Юли 2014 14:14

Тя е написана от

Алекс Голдфарб

(1947), руски микробиолог с американско гражданство, евреин, бивш дисидент, критикувал съветския режим и избягал от СССР през 1975 г. Живял в Израел и ФРГ преди да се установи в Ню Йорк (1982).

Той познава лично Линвиненко, а след смъртта му с помощта на съпругата му Марина възстановява историята за офицерът, позволил си публично да се изправи срещу Путин и руските тайни служби, изваждайки на бял свят редица скандални факти от тяхната дейност.

„Това е много личен разказ за живота и смъртта на един човек, но също за исторически събития, за делата и престъпленията на световни лидери. Написах личния разказ с предимството да съм запознат с фактите от първа ръка”, посочва в кратката си бележка към книгата Голдфарб. Той посочва, е писал с „увереността, че изразявам възгледите и позициите на Саша Литвиненко, както и моите. Не твърдя, че съм неутрален наблюдател, но настоявам, че съм честен човек, който с помощта на Марина най-добре може да говори от името на Саша”.

Как се става враг на ФСБ

Алекс Голдфарб и Александър Литвиненко се запознават покрай руския олигарх Борис Березовски. Всъщност Литвиненко става публично известен през 1998 г., когато на пресконференция в Русия в качеството си на полковник от ФСБ обяви, че някои генерали в службата подготвят убийството на Березовски. Думите му са потвърдени на същата пресконференцията от четирима други маскирани офицери.

Още тогава пътищата на Линвиненко и Владимир Путин се пресичат. Разкритието на полковникът от ФСБ става малко, след като тогавашният руски президент Борис Елцин е заменил предишния опитен началник на ФСБ – генерал с три звезди – именно с Путин, неизвестен към онзи момент чиновник в кремълската администрация, изтеглен от хората на Елцин от Санкт Петербург.

Отравянето на един критик на Путин

Написано от Христо Христов
Неделя, 27 Юли 2014 14:14

Отговорът на властите в Русия е незабавен. Литвиненко е арестуван по скалъпено обвинение и престоява няколко месеца в затвора на КГБ с позорна слава „Лефортово”. След като е пуснат на свобода полковникът е наясно, че повече няма как да остане да живее в Русия и че скоро ще бъде смачкат от ФСБ. През 2000г. напуска родината си, като успява да измъкне съпругата си и невръстния си син, които преди това са заминали на екскурзия в Испания.

Книгата започва точно там. В момента когато Литвиненко се оказва в Турция и търси помощ да получи политическо убежище на Запад. Именно тогава Голдфарб пътува до Турция и му помага да се измъкне.

Надълбоко в руските политически интриги и употребата на специалните служби

Покрай житейския път на Александър Литвиненко в книгата тече друг паралелен сюжет – описание на развитието на Русия в първите години след разпада на СССР, когато КГБ се реструктурира, а в страната се извършва приватизация, раждат се частните медии, които започват да играят все по-важна роля в политиката чрез подкрепата на една или друга фигура. Новопоявилите се босове и бъдещи олигарси решават споровете кой да вземе по-голям пай от различни сделки не чрез правосъдието, а чрез отстраняване на конкурентните с помощта на гангстери и поръчкови убийства.

Тази картина е добре позната и от действителността в България през 90-те години, но в по-скромни размери. Особено впечатляващ е разказа на проникването на корупцията в „новите” специални служби след трансформирането на КГБ, купуването им и използването им в поръчкови акции. Както самият Литвиненко посочва на вакуумът от разпадналата се идеология е запълнен с пари. На следващо място е ролята на тайните служби в кървавата война в Чечения в средата и втората половина на 90-те години и политическите й отражения в Кремъл.

Вплитането на тези подробности позволяват на читателя буквално да се потопи в руската действителност, за да намери впоследствие отговор на въпроса каква е причината за съдбата на Литвиненко.

Отравянето на един критик на Путин

Написано от Христо Христов
Неделя, 27 Юли 2014 14:14

Путин срещу Литвиненко

„Уволних Литвиненко и разформировах отдела му..., защото офицери от ФСБ не могат да дават пресконференции. Не е тяхна работа. Не бива да се разгласяват вътрешни скандали”. Позицията е на Владимир Путин в качеството му на шеф на ФСБ. Той никога не е симпатизирал на Литвиненко, позволил си да даде гласност за скандали с политически привкус и заместването на спецслужбите в тях. Тук пътищата им се пресичат. На единият трябва да се затвори устата, а другият е избран да наследява Борис Елцин на президентския пост.

В книгата има много интересен епизод за момента, в който изборът пада върху абсолютно неизвестния Владимир Путин. Всички са в шок, когато изборът става публичен. Путин има само 2 процента одобрение срещу превъзходящия го далеч повече Евгений Примаков с 22 процента одобрение. Тук трябва да спомена, че и двамата кандидати за президент на Русия по това време имат общи корени в КГБ. „Като в таен средновековен орден тези хора имаха двойна стратегия да поемат контрола: открито чрез Примуса (Примаков, бел. ред.) или прикрито чрез Путин”, е посочено в книгата.

ФСБ взривява Русия

След като се измъкна от Турция Александър Литвиненко се установява в Лондон. Той обаче не спира дотук в разкриването на мръсните тайни на наследниците на КГБ. Пише и издава книгата „ФСБ взривява Русия”. В нея, въпреки че не представя категорични доказателства за произхода на взривовете в жилищните блокове в Рязан през 1999 г. са изложени множество улики, водещи към редица терористични операции, извършени от групи, създадени или свързани с ФСБ. Всъщност тези взривове са претекстът за войната на Русия с Чечения.

Във Великобритания вече е и Борис Березовски, човекът, работил толкова много с медиите си и влиянието си за изказването на Путин на президентския стол. Съдбата

Отравянето на един критик на Путин

Написано от Христо Христов
Неделя, 27 Юли 2014 14:14

обаче често обича да си играе, защото именно Путин е причината олигархът да се окаже в изгнание на Острова.

И друга ирония на съдбата. Ударите на 11 септември 2001 г. са своеобразно спасение за Путиновото президентване. Защото ставайки съюзник на САЩ в борбата срещу тероризма на Осама Бин Ладен руският президент получава съгласието на САЩ за войната в Чечения, оттам и за последвалия разгром на руската демокрация.

„Володя Владимир Путин, бел. ред) има голям късмет. Чудя се дали американците схващат, че той въобще не е техен приятел” – думи на Борис Березовски, изречени на излизане от Държавния департамент през есента на 2001 г., когато разбира, че Вашингтон е приел партньорството на Путин във войната със световния тероризъм. Цитираният от Голдфарб коментар на Березовски е своеобразно пророчество от днешна гледна точка след всичко случило се в кризата в Украйна и отцепването на Крим.

През март 2002 г. Борис Березовски представя в Лондон документалния филм „Атентат срещу Ресия”, в който темата за бомбените атентати в Разян е допълнително развита. Западните медии му обръщат внимание, а ФСБ отвърща със свирепа кампания срещу разпространяването на филма. Въпреки санкциите филмът се превръща в най-масовото разпространено пиратско копие в Русия.

Лубянската престъпна групировка

Книгата на Литвиненко и документалният филм, дофинансиран от Березовски идват много на властта в Кремъл. Това обаче не е всичко бившият полковник от ФСБ и политически беглец в Лондон подготвя нова „изненада” за управлението на Путин в Русия. Той пише и издава нова книга под заглавието „Лубянската престъпна групировка”.

В същото време в Русия е времето на новите политически убийства – на различни опозиционни политически фигури и на журналисти, които им сътрудничат в опитите да се вдигне завесата на корумпираната власт, като Анна Политковская.

Отравянето на един критик на Путин

Написано от Христо Христов
Неделя, 27 Юли 2014 14:14

Русия иска от Великобритания екстрадирането на Березовски, разследван за финансови престъпления, а за Александър Литвиненко следва нещо зловещо. Той се е заел с разследването на убийството на Политковская. Публично обвинява Путин за убийството ѝ.

Както е посочено в книгата през втория президентски мандат на Путин службите за сигурност се движат свободно в коридорите на властта.

Три седмици след разстрела на журналистката в Москва, в Лондон Литвиненко е отровен с малко известния радиоактивен изотоп полоний (руснаците имат опит с подкрепата си на Държавна сигурност при убийството на българския писател и критик на Живков Георги Марков, отровен през 1978 г. отново в Лондон с рицин). На 23 ноември 2006 г. дисидентът издиша в болничното легло. Има време обаче да остави предсмъртно писмо. В него се обръща директно към руския президент:

„Вие може да успеете да накарате един човек да замълчи. Но протестният вой по целия свят, г-н Путин, ще кънти в ушите ви до края на вашия живот. Нека Бог да ви прости за това, което направихте не само на мен, но и на обичаната Русия и нейния народ.“

На 1 февруари 2007 г. на пресконференция в Кремъл президентът Владимир Путин дава да се разбере, че руските служби за сигурност смятат Литвиненко за твърде дребна риба, за да си правят труда да го убиват дори. „Той не знаеше никакви тайни“, вметва Путин.

Голдфарб пише в заключение:

Независимо от увереността на Скотланд Ярд, че знае „кой къде и как е извършил убийството“, вероятността заподозрените да бъдат изправени на съд е нулева. Луговой и Ковтун (двата руснаци, с които Литвиненко се среща в центъра на Лондон, когато е заразен с полоний, бел. ред.) никога няма да бъдат екстрадирани. Руските прокурори вече предупредиха за това британските. Вместо да съдействат на британското разследване, руската правителство прави свое собствено.“

Отравянето на един критик на Путин

Написано от Христо Христов
Неделя, 27 Юли 2014 14:14

Марина Литвиненко, Алекс Голдфарб, „Смъртта на един дисидент” – отравянето на Александър Литвиненко и завръщането на КГБ, изд. „Прозорец”, 2007 г., 406 страници.